

Ювілейне вітання Володимиру Антоновичу Матусевичу

*Моралісти нас довго вчили,
Вибивалися з кволих сил —
Мов, людині потрібні крила,
Йй ніяк не можна без крил.
Я готовий кричати щосили,
Надриваючи голос свій:
Непотрібні людині крила,
Серце й розум потрібні йй!*

В.Симоненко

У науці більшість працюючих зазвичай сприймають наукову кар'єру як посадову, навіть бюрократичну, інструментально використовуючи наукове знання для здобування посад і звань, що, певно, має засвідчувати науковий рівень фахівця, ба навіть легітимувати його. Проте в кожному науковому середовищі обов'язково є одиничні *інші* — науковці зі скромними посадовими амбіціями, чий дослідницький пошук і якісний науковий доробок, однак, як і гостре професійне око та професійна особистісна небайдужість, видаються їм більш значущими за формальні професійні ознаки. І тут не йдеться про талант як реалізований чи нереалізований життєвий шанс, а власне про особистісну вдачу дослідника, що ставиться з повагою та відповідальністю до наукового знання та його надбання без поспіху. Саме такою людиною є наш колега — Володимир Антонович Матусевич, кандидат філософських наук, фаховість і професійна чутливість та доброта якого сьогодні (йй завжди) ви-

даються такими рідкісними й такими необхідними людськими якостями для колективної співпраці. Ювілей, звісно, — річ не надто радісна, проте важлива для кожної людини та для колег, що працюють поруч десятиліття поспіль, — з огляду на зроблене та пережите разом.

Починаючи з 1969 року, після закінчення філософського факультету Київського держуніверситету ім. Т.Г.Шевченка, В.Матусевич працював в Інституті філософії АН УРСР, де поряд із науковою діяльністю тривалий час як учений секретар опікувався Українським відділенням Соціологічної Асоціації СРСР, а з 1990 року став старшим науковим співробітником вже в Інституті соціології НАН України. У професійній біографії Володимира Антоновича, щоправда, був короткий (1991–1992), але знаковий період роботи заступником В.Оссовського — керівника групи соціологічних досліджень Секретаріату Верховної Ради України — однієї з перших (неакадемічних) соціологічних структур у незалежній Україні. Досвід роботи у ВР виявився професійно корисним і спонукальним у написанні колективної монографії “Громадська думка та влада: механізми взаємодії” (1993), розділ якої за авторства нашого ювіляра “Громадська думка та прийняття рішень” не втратив актуальності й нині. Розвиваючи соціологію громадської думки, В.Матусевич розробив концепцію двовекторності громадської думки, сформував теоретичні та методичні засади вивчення її як способу саморегуляції соціальної спільноти, зосереджуючись на соціально-психологічних проблемах ідентифікації у громадській думці, що відображено в авторських розділах відомих колективних монографій “Масова інформація та громадська думка молоді” (1990) і “Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження” (2001). Працюючи довгі роки разом із В.Оссовським, Володимир Антонович розвивав основні тематичні напрями київської соціологічної школи, спочатку опублікувавши ще 1982 року за співавторства із цим метром працю “Соціальне мікросередовище та вибір професії”, а потім ґрунтовно розробляв соціологію громадської думки, зосереджуючись на методичних проблемах вивчення та визначення суб’єкта громадської думки. Сьогодні В.Матусевич, працюючи у відділі соціальних структур, свої наукові пошуки пов’язує головно з вивченням проблеми статусної диференціації та форм її прояву. Завжди ґрунтовно підібрана емпірична база та виважена інтерпретація дослідницького матеріалу засвідчують високий фаховий рівень праць Володимира Антоновича — гідного репрезентанта київської соціологічної спільноти. Поряд із цим чимало часу та наснаги віддає наш ювіляр роботі в журналі “Соціологія: теорія, методи, маркетинг” впродовж останнього десятиріччя, що, безумовно, належним чином позначається на високому фаховому рівні цього провідного українського журналу соціологів і для соціологів.

Особистісні риси Володимира Антоновича — людяність, витримка, повага та професійна чуйність до наукових пошуків своїх колег завжди знаходять вдячний відгук, а його фахова думка, поради та зауваження завжди сприймаються як вагомі й авторитетні. А втім, якщо не головна, то дуже важлива його риса — це непересічне почуття гумору, іронія та душевна приязнь нашого ювіляра, що заряджають позитивом і надають нам відчуття неунудної причетності до колективної співпраці в академічному середовищі —

зі своїми традиціями, людською порядністю й професійною відповідальністю та вже з певною історією справжньої київської соціологічної наукової школи, провідником якої є наш шановний Володимир Антонович Матусевич.

Здоров'я Вам, Володимире Антоновичу, гарного настрою, нових і успішних років нашої співпраці!

Колеги по відділу

В.Матусевич між Arts and Science

Час від часу ми приймаємо рішення, які змінюють наше життя, ми обираємо один із кількох шляхів (це роздоріжжя зараз модно називати “точкою біфуркації”), і дуже шкода, що не можна повернутися в якусь із цих точок і прожити ще принаймні одне життя з іншим вибором.

Мабуть, це дивне твердження, і не знаю, чи доречно воно для ювілею, але мені здається, що Володя Матусевич свого часу, обираючи між Arts and Science, зробив хибний вибір. Так, звісно, він один із найкваліфікованіших українських соціологів, вдумливий, наполегливий, сумлінний. Володимир Матусевич один із піонерів соціології в нашій країні, він носій соціологічної культури тих часів, коли соціологія була ще овіяна романтикою, а соціологи почувалися першовідкривачами і якоюсь мірою борцями із тоталітарним режимом. Матусевич належить до кола тих, на жаль небагатьох, справжніх соціологів, які зуміли зберегти нашу науку в дуже скрутних умовах початку 1990-х років і не дали їй змоги утонутися в морі псевдосоціологічних праць, написаних людьми, котрі мімікують під соціологів. Але я певен, що про це напишуть інші. Мені хотілось би розповісти про іншу його грань...

Річ у тім, що Володя наділений дивовижною чарівністю, артистичним хистом і почуттям гумору. Це й артистична зовнішність, і міміка, і особлива пластика рухів, якась елегантність, і органічний гумор. Це гумор ситуацій, положень, гумор, що виникає ніби з нічого, перетворюючи повсякденну рутинну ситуацію на веселу, комічну.

